

Prinsjesdag

In het wetsvoorstel Overige Fiscale Maatregelen staan drie zaken die mogelijk interessant voor ons vakgebied zijn. De eerste twee voorstellen zien op een wijziging van de gegevensverstrekkingbepalingen in de Wet WOZ. Het laatste voorstel ziet op aanpassing van de AWR in verband met codificeren van de spontane aangifte.

In de Wet WOZ worden twee artikelen over gegevensverstrekking aangepast. Artikel 37h wordt aangepast, zodat ook alleen temporele of metakenmerken kunnen worden verstrekt aan de bestuursorganen die zijn aangewezen. Dan gaat het bijvoorbeeld om adresgegevens, zonder de bijbehorende WOZ-waarde.

Ook wordt voorgesteld artikel 40a Wet WOZ her in te voeren. Dat is het artikel op grond waarvan gegevens kunnen worden verstrekt aan derden die geen bestuursorgaan zijn, maar die de WOZ-waarde wel gebruiken op grond van een wettelijke bevoegdheid. Dat is nader uitgewerkt in het Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling. Met de invoering van de Landelijke Voorziening WOZ werd gedacht dat deze gegevens voortaan via de Landelijke Voorziening verstrekt zouden gaan worden, maar in de praktijk bleef dit op de oude manier gaan. De bepaling in het Uitvoeringsbesluit verwees ook nog steeds naar het vervallen artikel 40a. Dit wordt nu gerepareerd, zodat de bestaande praktijk weer legaal wordt.

Het derde voorstel gaat over de spontane aangifte. Dit voorstel is geschreven voor Rijksbelastingen. Het komt wel eens voor dat belastingplichtigen een aangifte indienen voordat zij daartoe zijn uitgenodigd door de Belastingdienst. Dat kan bijvoorbeeld door middel van erkende aangiftesoftware. Tot nu toe is het zo, dat alleen na uitnodiging tot het doen van aangifte bepaalde sanctiebepalingen van toepassing zijn, zoals de omkering van de bewijslast. Deze sanctiebepalingen zijn blijkens de jurisprudentie niet van toepassing indien een belastingplichtige spontaan aangifte heeft gedaan, dus zonder de uitnodiging door de inspecteur. Met dit wetsvoorstel wordt dit veranderd: de sanctiebepalingen zijn dan ook van toepassing bij een spontane aangifte.

Voor lokale belastingen is geen uitzondering opgenomen. In de memorie van toelichting is geen zin gewijd aan gemeenten of waterschappen. Gemeenten en

waterschappen maken wel gebruik van aangiftes, bijvoorbeeld bij toeristenbelasting, hondenbelasting, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing. In de Gemeentewet en Waterschapswet is artikel 9 AWR niet uitgezonderd van toepassing.

Derde-belanghebbende in de WOZ

Er is nog steeds geen wettelijke regeling voor derde-belanghebbenden in WOZ-procedures. Het wetsvoorstel dat in de internetconsultatie is geweest ligt voor zover ik weet stil. Dat betekent, dat er onvoldoende wettelijke basis is voor het in de procedure betrekken van andere belanghebbenden bij dezelfde WOZ-waarde. Ondertussen ontstaat er rechtersrecht om de ergste lacunes te dichten.

De Hoge Raad heeft bijvoorbeeld al uitgesproken dat geen belang bij een hogere waarde bewezen hoeft te worden, dat de waarde door de rechter kan worden verhoogd en dat bij verhoging van de WOZ-waarde geen navordering van ozb kan plaatsvinden. Er zijn ook procedures waarin tegelijkertijd zowel een hogere als lagere WOZ-waarde bepleit wordt, deels ingegeven door het vergroten van de kans op een proceskostenvergoeding. Want het maakt adviseurs soms niet uit of de waarde omhoog of omlaag gaat, als het beroep maar gegrond is, zodat er pkv uitbetaald wordt.

Hof Arnhem-Leeuwarden heeft onlangs uitgesproken dat het tegelijkertijd bepleiten van een hogere en lagere waarde in principe kan en mag, maar dat het niet in strijd met de goede procesorde mag komen. Het bepleiten van zowel een hogere als lagere WOZ-waarde leidt ertoe, dat de heffingsambtenaar moet bewijzen dat de WOZ-waarde precies goed is en dat is vanwege het karakter van waarden nagenoeg onmogelijk. De heffingsambtenaar moet in ieder geval voldoende gelegenheid hebben om zich hierop voor te bereiden. Een verandering van standpunt op de zitting leidt in dit verband tot schending van de goede procesorde. Hof Arnhem-Leeuwarden verdaagt de zitting niet, maar gaat aan de grief voorbij.

De Hoge Raad heeft onlangs uitspraak gedaan in een zaak waarin de huurder een beroepsprocedure voerde tegen de WOZ-waarde. Bij de rechtbank en het Hof was de eigenaar gevraagd of hij als partij aan het geding wilde deelnemen op grond van artikel 8:26 Awb. In eerste instantie deed hij dat wel, in hoger beroep zag hij daarvan af, met als gevolg dat hij geen partij was bij de uitspraak van het Hof en

daarom geen zelfstandig recht op cassatieberoep had. Hij heeft echter wel belang bij de uitkomst van de procedure bij de Hoge Raad. De Hoge Raad kan niet net zoals de rechtbank en het hof artikel 8:26 Awb toepassen, omdat dit artikel in de AWR niet van toepassing is verklaard op de cassatieprocedure. De Hoge Raad repareert deze lacune in de wet zelf, door de verhuurder toch uit te nodigen om deel te nemen.

Dit is enerzijds goed voor de rechtsbescherming van de derde-belanghebbende bij de WOZ-waarde, maar roept anderzijds ook vragen op. Moeten we bijvoorbeeld in de bezwaarfase nu ook derde-belanghebbenden vragen of ze willen deelnemen aan de bezwaarprocedure tegen de WOZ-waarde? Rechtbank Den Haag vindt van wel. De rechtbank vindt dat de gemeente gehouden is dit te doen om de lacune in de rechtsbescherming te dichten. Gemeente had het in dat geval niet gedaan, maar de rechtbank verbindt er geen consequenties aan, omdat de rechtbank zelf wel 8:26 Awb heeft toegepast en dit gebrek dus 'geheeld' is. Rechtbank verklaart beroep ongegrond en kent geen pkv toe.

Let op: indien je de derde-belanghebbende toelaat tot de procedure van de andere belanghebbende tegen de WOZ-waarde, heb je meerdere partijen in 1 procedure. Dan moet je 1 uitspraak maken, die je naar alle partijen toestuurt (7:12 Awb).

Wat betekent dit voor andere bepalingen uit de Awb in de bezwaarfase? Geldt nu bijvoorbeeld ook de verplichting alle belanghebbenden uit te nodigen voor een hoorzitting (7:2 Awb)? En moet je die dan gezamenlijk horen (7:6 Awb)? Dat is immers ook beter voor de rechtsbescherming van de derde-belanghebbende en het is een gemis dat die artikelen nu niet van toepassing zijn. Toch ligt dit mijns inziens lastiger dan het van toepassing verklaren van artikel 8:26 Awb. Immers, 8:26 Awb is wel van toepassing in delen van de procedure (namelijk voor de rechtbank en bij het hof) en is alleen niet van toepassing verklaard in bezwaar en cassatie. Er geldt geen vergelijkbare andere bepaling voor bezwaar en cassatie. Voor het horen is er echter een specifieke, afwijkende bepaling van toepassing voor het belastingrecht, namelijk artikel 25 AWR. Als je dan in plaats daarvan de artikelen voor horen uit de Awb gaat toepassen, handel je in feite in strijd met de wet. Dat is iets anders dan het ontbreken van een bepaling helen. Maar we zullen zien wat de toekomst nog gaat brengen.

Misbruik procesrecht

In de jurisprudentie is erkend, dat een burger misbruik kan maken van zijn recht om bezwaar en beroep in te stellen tegen een overheidsbeslissing. Juridisch gezien gaat dit via de artikelen 13 en 15 van boek 3 van het BW. Deze zijn ook in het bestuursrecht en belastingrecht van toepassing. Indien de rechter oordeelt dat sprake is van misbruik van procesrecht, moet hij het beroep niet-ontvankelijk verklaren. De zaak wordt dan dus niet inhoudelijk behandeld.

Tot misbruik van procesrecht kan niet lichtvaardig worden geoordeeld. Immers, het gaat om inperking van het fundamentele recht van de burger om op te komen tegen besluiten van de overheid. Deze rechtsbescherming is een groot goed. Zonder de mogelijkheid om tegen overheidsbeslissingen op te komen kunnen we in een dictatuur terecht komen waar willekeur heerst. Aannemen van misbruik van procesrecht kan daarom alleen om zwaarwichtige redenen. Dat is het geval indien de burger bij het instellen van bezwaar en beroep te kwader trouw is. Het gaat de burger bij het voeren van de procedure kennelijk niet om rechtsbescherming tegen de overheidsbeslissing, maar om iets anders.

Het enkel herhaaldelijk bezwaar en beroep instellen tegen een gemeentelijke belastingaanslag is niet voldoende om tot misbruik van procesrecht te concluderen. Dit kan anders zijn als daar andere omstandigheden bijkomen.

Bij no-cure-no-pay-bezwaren heeft de gemachtigde een rechtstreeks belang bij de proceskostenvergoeding en eventuele dwangsommen. Dit maakt dat er een prikkel bestaat om zoveel mogelijk proceshandelingen te verrichten waar een vergoeding tegenover staat en om eventueel het proces te traineren om dwangsommen op te kunnen strijken. Specifiek in dit soort situaties is geoordeeld dat het expres naar het verkeerde adres (postbus of emailadres) versturen van stukken tot misbruik kan leiden. Zie bijvoorbeeld de uitspraak van de Hoge Raad van 21 juli. Ook kan het doen van WOB-verzoeken in plaats van het inzien van de op de zaak betrekking hebbende stukken tot misbruik leiden, zie de uitspraak van de Afdeling. Een andere zaak van de afdeling ging over een belanghebbende die een keer een beroep deed op betalingsonmacht, om zo geen griffierecht te hoeven betalen. In hoger beroep is dit uiteindelijk toegekend. Vervolgens dacht diegene waarschijnlijk een leuke nieuwe hobby te hebben gevonden, want blijkens de uitspraak diende hij vervolgens veelvuldig nieuwe beroepschriften in

bij diverse instanties, waarbij hij steeds geen griffierecht wilde betalen met een beroep op betalingsonmacht. De RvS heeft hiervan geoordeeld, dat in dit verband de hoeveelheid van zaken in combinatie met het beroep op betalingsonmacht zou kunnen leiden tot misbruik van procesrecht, waarbij enerzijds de beroepen n-o-v verklaard moeten worden en anderzijds het beroep op betalingsonmacht afgewezen zou kunnen worden.

Zie voorts nog een aantal uitspraken over herhaalde grieven. Ook beledigend of grievend taalgebruik komt voor. Dan kan eventueel de gemachtigde worden geweigerd op grond van art. 2:2 Awb. In dat geval kan de belanghebbende de procedure eventueel voortzetten met een andere vertegenwoordiger.

Herhaaldelijke gevallen van grievend taalgebruik kunnen echter – eventueel met andere omstandigheden daarbij opgeteld – leiden tot misbruik van procesrecht.

Bij al deze gevallen geldt, dat heel precies moet worden gedocumenteerd hoe de feiten zijn. Het bestuursorgaan en de rechter moeten namelijk deze beslissing goed motiveren. Als je de uitspraken leest krijg je een indruk van de uitgebreide manier van motiveren van deze beslissingen.

Wijziging Bpb

Er is een voorstel voor wijziging van het Besluit proceskosten bestuursrecht in de internetconsultatie geplaatst. Dit komt vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid.

De wijziging ziet niet – zoals wij op basis van kamervragen over parkeerbelasting en MRB hadden verwacht – op een regeling voor verlaging van pkv in no-cure-no-pay-gevallen, maar ziet juist op verhoging van de pkv en de mogelijkheid daar bovendien nog naar boven toe van af te wijken indien het gedrag van het bestuursorgaan daar aanleiding toe geeft. Het bedrag per procespunt wordt volgens het voorstel verhoogd van € 512,- naar €717,-.

De achtergrond van dit voorstel ligt in een onderzoek dat is gedaan in het kader van de gesubsidieerde rechtsbijstand in algemeen bestuursrechtelijke zaken (de commissie-Van der Meer). Daar kwam uit naar voren dat de huidige vergoeding de kosten niet volledig dekt en dat bestuursorganen procedures soms zelf veroorzaken door hun opstelling. In dat kader is gesteld dat de vergoeding omhoog zou moeten.

Het is maar de vraag of dit interdepartementaal is afgestemd, want bij BZK en bij Financiën was juist het voornemen te onderzoeken of de pkv in bepaalde gevallen wellicht verlaagd zou kunnen worden. We zullen de behandeling afwachten.

Actualiteiten formeel recht

Mw. mr. A.P. (Anneke) Monsma
ESBL

voor

Gemeentecongres
Academie Lokale Belastingen

Programma

1. Prinsjesdag;
2. Derde-belanghebbende in WOZ;
3. Misbruik procesrecht;
4. Wijziging Bpb;
5. Telefonisch horen.

Stelling 1: Prinsjesdag brengt ons:

**A. Hoera! Een nieuwe wet
rechtsbescherming WOZ**

**B. Jammer, alleen oude koeien
uit de sloot**

1. Prinsjesdag (1)

Overige fiscale maatregelen:

1. Herleving art. 40a Wet WOZ (gegevensverstrekking)
2. Spontane aangifte (art. 9 AWR nieuw)

1. Prinsjesdag (2)

Herleving art. 40a Wet WOZ (gegevensverstrekking):

1. Bij algemene maatregel van bestuur worden derden aangewezen die het waardegegeven of de daarbij behorende temporele en meta-kenmerken van een bepaalde onroerende zaak die in hoofdzaak tot woning dient op hun verzoek verstrekt kunnen krijgen via de landelijke voorziening WOZ en bevoegd zijn tot gebruik van dat waardegegeven of de daarbij behorende temporele en meta-kenmerken ten behoeve van de bij die algemene maatregel van bestuur aan te wijzen doeleinden.

1. Prinsjesdag (3)

Herleving art. 40a Wet WOZ (gegevensverstrekking):

2. De bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het eerste lid, aangewezen derde gebruikt een waardegegeven of de daarbij behorende temporele en meta-kenmerken uitsluitend bij de uitoefening van de hem verleende bevoegdheid.

3. De bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het eerste lid, aangewezen derde is niet bevoegd een waardegegeven of de daarbij behorende temporele en meta-kenmerken verder bekend te maken dan noodzakelijk voor de uitoefening van de hem verleende bevoegdheid.

1. Prinsjesdag (4)

MvT:

- Bij overgang naar LVWOZ werd verwacht dat dit oude artikel kon vervallen, want voortaan gegevens via LVWOZ
- Toch behoefte: bestaande praktijk + art. 11 UB
- Derden (geen bestuursorgaan) met wett. bevoegdheid, vb banken (UB kostenverrekening en gegevensuitwisseling)
- Terugwerkende kracht tot 01-10-2016

1. Prinsjesdag (5)

Spontane aangifte (art. 9 lid 4 AWR nieuw):

4. Indien voordat de aanslag is vastgesteld gegevens worden verstrekt zonder een aan die verstrekking van gegevens voorafgaande uitnodiging tot het doen van aangifte en die gegevens ook en op dezelfde wijze zouden moeten worden verstrekt in geval van een aan die verstrekking van gegevens voorafgaande uitnodiging tot het doen van aangifte, wordt die verstrekking van gegevens aangemerkt als het op uitnodiging doen van aangifte als bedoeld in artikel 8, eerste lid.

1. Prinsjesdag (6)

- In voorstel niets over gemeentebel.
- Art. 231 Gemw: AWR van toep.
- Art. 9 AWR niet uitgesloten → van toepassing
- Aanslagbelastingen met voorafgaande aangifte, indien bepaald in verordening
- Voorbeeld: hondenbelasting of toeristenbelasting

1. Prinsjesdag (7)

- Rijksbelastingen: aangiftebiljet moet voldoen aan specificaties/eisen Belastingdienst
- Gemeente: vormvrij, tenzij bepaald (verordening)
- Doel: sanctiebepalingen van toepassing
- MvT noemt: omkering/verzwaring bewijslast, vergrijpboete, navordering bij kwade trouw

Stelling 2: gemeente moet 1 bezwaarprocedure WOZ met alle belanghebbenden voeren

**A. Ja! Hoe meer zielen hoe meer vreugd
en hoe minder verschillende trajecten**

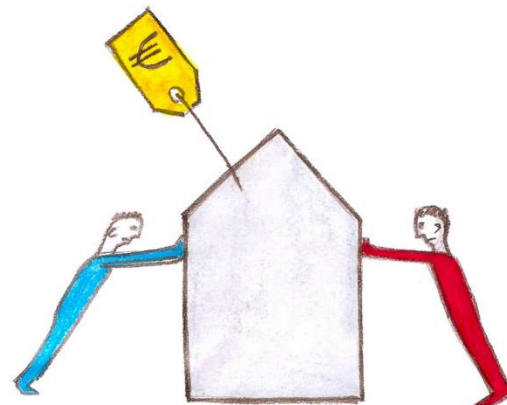
**B. Nee, dat is in strijd met de wet en geeft
bovendien veel gedoe**

2. Derde-belanghebbende in WOZ (1)

- Wetsvoorstel Rechtsbescherming WOZ lijkt stil te liggen
- Veel kritiek in internetconsultatie
- Probleem niet opgelost
- Rechtersrecht
- HR 13-09-2019, nr. 18/00010, ECLI:NL:HR:2019:1315:
 - Derde-belanghebbende kan ook worden uitgenodigd als partij in het geding mee te doen **in cassatie**, ongeacht ontbreken wettelijke bep.

© Jochem Boeke

2. Derde-belanghebbende in WOZ (2)

- Eerder al: niet nodig belang bij hogere WOZ-waarde te bewijzen (HR 20-10-2017, nr. 16/02441, ECLI:NL:HR:2017:2656)
- Geen navordering ozb (zelfde arrest)
- Tegelijk hogere en lagere waarde bepleiten mag in beginsel, tenzij **goede procesorde** zich ertegen verzet (nagenoeg onmogelijke bewijspositie gemeente): Hof Arnhem-Leeuwarden 06-11-18, nrs. 17/00662 en 17/00663, ECLI:NL:GHARL:2018:9737

2. Derde-belanghebbende in WOZ (3)

- Hoe nu verder in bezwaarfase? Geen regeling:
 - **Uitnodigen deelname aan bezwaarproces?**
 - Rb Den Haag 27-05-2019, nrs. 18/5699, 18/5291 en 18/5396, ECLI:NL:RBDHA:2019:6261-6263: ja: lacune in wet zelf repareren
 - Indien 8:26 Awb naar analogie toegepast: 7:12 lid 2 Awb: 1 gezamenlijke procedure: **1 uitspraak, naar alle belanghebbenden sturen**

2. Derde-belanghebbende in WOZ (4)

Gezamenlijk horen?

- Art. 7:2 Awb: belh gelegenheid geven om te worden gehoord; en
- 7:6 lid 1 Awb: belh gezamenlijk horen.
- Ook van toep wegens lacune in de wet?
- Art. 25 AWR.

Stelling 3: ncnp moet worden verboden

- A. Ja: het directe belang bij pkv/dwangsommen geeft een perverse prikkel**
- B. Nee: adviseurs moeten kunnen kiezen voor deze vorm van vergoeding**

3. Misbruik procesrecht (1)

- **Bijlage bij conclusie A-G IJzerman d.d. 29-05-2019, ECLI:NL:PHR:2019:702**
- Art. 3:13 BW: een bevoegdheid kan niet worden ingeroepen voor zover deze wordt misbruikt
- 3:15 BW: ook buiten vermogensrecht van toepassing
- ABRvS 19 november 2014, ECLI:NL:RVS:2014:4129: gevolg = nov → geen inhoudelijke behandeling
- Zwaarwichtige gronden → kwade trouw
- Enkel herhaaldelijk gebruik maken processuele mogelijkheden niet voldoende, wel in combinatie met andere omstandigheden

3. Misbruik procesrecht (2)

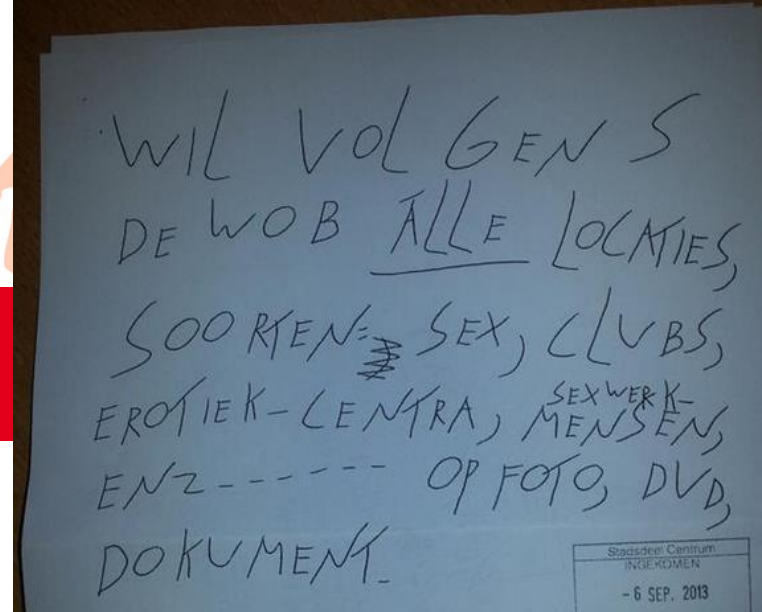
- Bij ncnp: gemachtigde heeft rechtstreeks belang bij vergoedingen en dwangsommen
- Handelswijze enkel gericht op verbeuren dwangsommen en incasseren pkv?
 - Bijv. expres indienen stukken onjuist adres (HR 12-07-2019, nr. 19/00298, ECLI:NL:HR:2019:1193)
 - WOB-verzoek i.p.v. op de zaak betrekking hebbende stukken in bezwaarprocedure (zie ABRvS-uitspraak)
 - Herhaaldelijke procedures met beroep op betalingsonmacht (ECLI:NL:RVS:2016:2730)

3. Misbruik procesrecht (3)

- Herhaaldelijke procedures met dezelfde principiële gronden (ECLI:NL:GHSHE:2018:2790), contrair ECLI:NL:GHAMS:2019:2882 (waterschapsbelastingen, beroep vrijstelling kleinzoon KNIL-militair)
- Herhaalde wrakingsverzoeken, geen inhoudelijke gronden, (te) laat verzoek uitstel zitting, grievend taalgebruik, telkenmale zonder kennisgeving niet verschijnen (ECLI:NL:GHARL:2019:6632)
- Wederhoor nodig, niet ambtshalve (ECLI:NL:GHSHE:2019:2359)

Stelling 4: Rijk moet hogere pkv door wijziging Bpb compenseren

- A. Ja: gemeenten hebben er onevenredig veel last van**
- B. Nee: gemeenten moeten beter worden in formeel recht**

4. Wijziging Bpb (1)

- Internetconsultatie tot 1/12:
<https://www.internetconsultatie.nl/proceskostenvergoeding>
- Verhoging bedrag per procespunt met 40%
- Mogelijkheid hogere pkv 'i.v.m. gedrag bestuursorgaan'

Stelling 5: bij eisen dwangsom geen sprake van schending hoorplicht

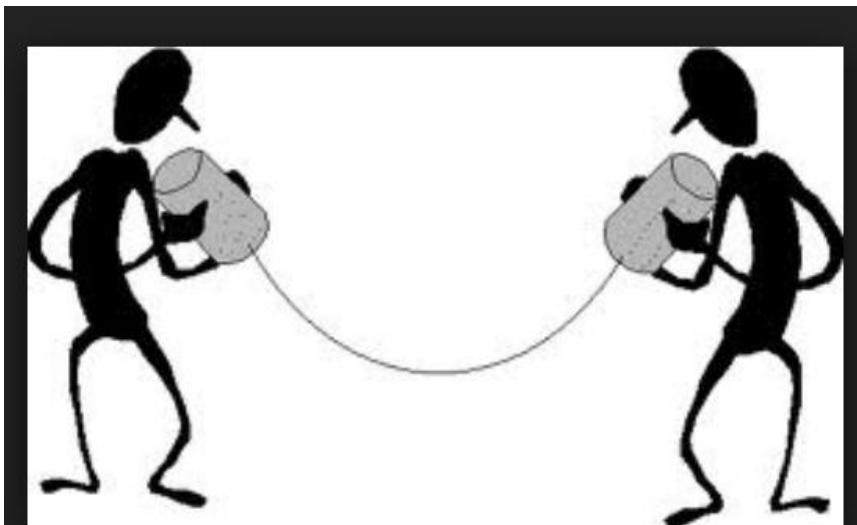
- A. Ja, dan moet belh maar beschikbaar zijn voor hoorzitting binnen 2 weken**
- B. Nee, dan had gemeente maar eerder hoorzitting moeten inplannen**

5. Telefonisch horen (1)

- Voordelen: tijdsefficiënt voor beide partijen, mogelijk eenvoudiger om een afspraak te maken;
- Nadelen: geen lichaamstaal, geen art. 41 AWR, art. 7:4 lid 4 Awb lastig, geen mogelijkheid te laten meekijken op computer, zorgvuldigheid moet worden gewaarborgd

5. Telefonisch horen (2)

- Wet/jurisprudentie? Kentering: **HR 14-12-2018, nr. 17/04558, ECLI:NL:HR:2018:2306**: telefonisch horen mag (mits instemming belpl + zorgvuldig) en **mag alleen geweigerd worden ingeval zorgvuldigheid niet kan worden gewaarborgd** (vb: derde-belanghebbende)

5. Telefonisch horen (3)

- Apart **verslag niet vereist**, wel raadzaam i.v.m. bewijs (Hof A'dam 23-01-2018, nr. 17/00025, ECLI:NL:GHAMS:2018:145 en zie ook bijv. Rb Midden-Nederland 31-07-2018, nrs. 17/1282 en 17/1280, ECLI:NL:RBMNE:2018:4456)
- **Per ongeluk uitnodiging fysieke hoorzitting** i.p.v. telefonische is niet weigeren (Hof A'dam 03-05-2018, nr. 17/210, ECLI:NL:GHAMS:2018:1474)
- Gedurende bezwaartermijn **niet beschikbaar voor horen**; geen schending hoorplicht (Hof A'dam 08-05-2018, nr. 17/00098, ECLI:NL:GHAMS:2018:1583)

5. Telefonisch horen (4)

- Oproepen hoorzitting met specifieke datum → bij geen opkomst/niet bereikbaar geen schending hoorplicht (NB: ontvangst oproep → 2e poging)
- Ook bij keuze uit meerdere data (Hof Den Haag 15-03-2019, nr. 18/01129, ECLI:NL:GHDHA:2019:821)
- Verzoek contact voor inplannen hoorzitting → bij geen reactie wel schending hoorplicht (Hof A'dam 04-12-2018, nr. 17/00550, ECLI:NL:GHAMS:2018:4927)

ANTWOORDKAART

Erasmus Universiteit Rotterdam

Naam de Bestuurder: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Telefoonnummer: _____

5. Telefonisch horen (5)

- 7:4 Awb: stukken fysiek ter inzage voorafgaand aan hoorzitting:
- Geen verplichting toesturen stukken (HR 08-03-2019, nr. 18/02931, ECLI:NL:HR:2019:322)
- Bij afzien hoorzitting ook afzien inzage (bijv. Hof Den Haag 10-09-2019, nr. 18/00973, ECLI:NL:GHDHA:2019:2483)

